

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. An eadem actione duobus praeceptis satisfacere possimus? Et ad roborandam sententiam negatiuam diuersi casus adducuntur in textu huius Resolutionis. Et haec quaestio maximè proponitur pro praecepto ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

asserere tanquam certum, & indubitatum: quod præceptum audiendi Missam requirit attentionem successivam circa singulas successivas Missæ actiones, patet, nam hæc attentio non compatitur bene eum lectione Psalmorum aut officij Divini, sine illa ergo adimpleri potest præceptum audiendi Missam adhuc in sententia ipsiusmet Luyfij; ruit ergo fundamentum ipsius, ac consequenter fundata manet nostra sententia. Et ita hanc sententiam præter recentiores à me alibi citatos plusquam probabilem admittit etiam me citato Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. amb. 3. n. 4. cui adde ex eadem Societate Antonium Escobar, & Mendoza in Theol. mor. tract. 1. ex am. 11. p. 16. n. 97. in fine, ubi sic asserit: satisfactio præcepti, qui eodem tempore, audit unam medietatem ab uno, & alteram ab alio? ita planè ex Sanchez, quia Ecclesia præcepit, ut Missa audjatur, duæ autem medietates unam Missam constituunt.

Alibi in Resolutionibus & §. 1. not. prima huius Ref.

Sup. hoc supra in §. 1. huius Ref. ad medium, & in alio §. 5. eius not.

Sup. hoc supra in Ref. 14. prope finem, & in §. 17. vlt. in principio, & in Ref. 28. §. vltim. post medium, & in alia Ref. eius not. Et pro ista diff. huius Ref. præcepti, voti, & penitentia in Ref. 1. & 2. huius not. & in eisdem locis.

consequentias parturit ref. 18. quam habet Diana tract. 17. partis 2. ubi interrogat: An Petrus satisfecerit præcepto Missæ si eodem tempore factum duorum Sacerdotum audiuit, nempe Missam unius Sacerdotis vsque ad consecrationem, & Missam alterius Sacerdotis à consecratione vsque ad finem.

Quæ hic est sup. Ref. 28. & infra in §. Relinquento, huius Ref. in alio eius annot.

3. Ut rem melius intelligas, clare ponitur, quando vnus Sacerdos eleuat, alter introitum incipit, & tunc Petrus Ecclesiam ingreditur, & utramque Missam simul audit, alteram ab elevatione ad finem, & alteram ab initio ad elevationem, & interrogat: An Missa præcepto satisfecerit?

Negat Reginald. sed Reginaldi opinio non placet Diana, qui pro contraria citat Molfesum, & alios.

4. Non est animus approbare, aut improbare istam sententiam, sed notare, quæ debeat consequenter admittere meus Diana. Si Dialecticam amat; primò enim sicut satisfecit Petrus audiendo simul duas medias Missas à duobus Sacerdotibus, postea satisfecit audiendo simul quatuor Missas quadrantes à quatuor Sacerdotibus, aut etiam octo octantes ab octo, quinimò si essent multa altaria, quibus simul esse præsens Petrus posset, & in vno Missa inciperetur, in altero epistola, in altero Euangelium, in altero Oblatio, in altero Canon, in altero Consecratio, & in altero Communio, & tandem in altero post-Communio, & in altero vltimum Euangelium, posset Petrus vno quasi momento temporis integram Missam audire.

Sup. hoc infra in §. Et ideo, huius Ref. cursum in fine, & in alio §. eius not.

5. Secundo, rationis paritas non deduceret ad officium diuinum. Nam iuxta mores, & rubricas Monasticas in officio solemnibus habemus duodecim lectiones, & responsoria, quæ non recitat communitas, sed audit tantum; Ergo si sint viginti quatuor Religiosi in Choro, & singuli dicant simul lectionem aut responforium, satisfacient præcepto legendi duodecim lectiones, & totidem responsoria.

Sup. hoc supra in §. Ad illam vero, huius Ref. & lege etiam §. eius annot.

6. Tertio, quando duo legunt simul, non erit opus, ut alter alterum expectet, sed poterit alter incipere versus sequentem, antequam alter præcedentem absoluat, quoniam potest simul se, & socium audire: nec est cur ad attentionem, & auscultationem recurrat, quia attentionem internam, non esse necessariam putamus.

Sup. hoc ibidem.

7. Quarto, in Missa solemnibus, posita sententia quæ docet, Sacerdotem non teneri legere Epistolam nec Euangelium, poterit dum legitur illa, Tractum, & Versus dicere, & dum Hoc, cætera, quæ illud sequuntur.

8. Quinto, si vera sunt, quæ de Scythis nonnullis leguntur, videlicet singulos binis linguis præditos, & posse aut etiam solere binas voces formare, & binas simul periodos diuersas efferre; vel si Deus aliquos homines bilingues produceret, qui dum altera lingua recitant matutinum, altera Laudes, aut Primam recitent; Dicendum omnino esset eiusmodi homines duas simul horas legendo, obligationi recitandi officium diuinum satisfacturos.

9. Sexto; hoc ipsum necessario deberet ad communitates traduci; Ipsæ enim omnes sunt multilingues. Quid enim stando huic doctrina veteret magnam communitatem in decem manipulos diuidi, & dum vnus recitat Matutinum, & alius Landes, alium Primam, & alios cæteras horas recitare, & quasi horæ quadrante graui, & molestæ publici officij obligationi satisfacere? Ergo posset simul eadem communitas diuidi in partes, & plures actus communitatis celebrare.

10. Septimò: in officio diuino nonnulla pluries repetuntur: An hæc toties deberent repeti? Respondi olim in commentario in regulam Sancti Benedicti,

RESOL. XXX.

An eadem actione duobus præceptis satisfacere possimus?

Et ad roborandam sententiam negatiuam diuersi casus adducuntur in textu huius Resolutionis?

Et hæc quaestio maxime proponitur pro præcepto audiendi Missam in die festo? Ex part. 1. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 3.

§. 1. POnit hanc difficultatem nouissimè acutissimus Caramuel in Theologia fundamentali fundam. 3. §. 14. num. 519. Et ideo omnia eius verba per extensum apponam; sic itaque asserit.

Hæc omnia inde suborta, quod eodem tempore, & eadem actione possumus duobus præceptis numero distinctis satisfacere, & ad eum, qui vnica actione duobus eiusdem præcepti partibus satisfacere vult, subueniamus.

2. Et quidem si res benè consideretur, multas

mediæ, esse probabile singulas horas, singulis respondere præceptis: esse eorum unicus actu hominem posse diuersis præceptis satisfacere, adeoque si simul in vna hora dicatur Pater, & Aue, & cætera, quæ in horis diuersis repetuntur, non debere in aliis recitari: Sed quid dicemus, si totum officium unice præcepto indicatur? Putari illa debere omnino repeti, & toties legi, quoties præcipiunt Rubricæ. Hæc dixi stando communi doctrinæ: at hodie si hanc Dianæ resolutionem, quam dilucido, admitterem, dicerem in officio diuino, nisi totum vni præcepto corresponderet, posse dici semel tantum Pater, & Aue, semel Credo, semel Deus in Adiutorium, semel Gloria Patri, semel Oratio, & semel Psalmus, qui in horis diuersis solet repeti. Et ratio est manifesta, quia ad Dianæ mentem, non solum simul duobus præceptis, sed etiam simul duobus præcepti partibus possumus satisfacere.

11. Octauo: si cui Rosarium legere præciperetur (hoc est quindecies Pater, & centies quinquagies Aue) diceret, quia singula Pater, & singula Aue diuersis præcepti partibus correspondent, & possumus stando Dianæ resolutioni eodem simul tempore diuersis præcepti partibus satisfacere. Et quia de obligationibus ortis à voto, & ortis à præcepto aliqui pariformiter philosophantur, idem dicere de illo deberent, qui vouisset dicere Rosarium.

12. Anne hæc omnia Diana admittet? Non puto. Quid ergo? vel hæc omnia debet transglutire, vel à principali opinione discedere. Hucusque Caramuel.

13. Sed ego nec ab ipso superius dicta transglutiam, timerem enim suffocari, nec sententiam, quam vt probabilem, docui, relinquam.

14. Et ratio est, quia in auditione duarum partium Missæ quis humano modo dicitur assistere sacrificio, & satisfacere præcepto, & moraliter audire vnam Missam; quod negandum est posse dici, & accidere in exemplis à Caramuele allatis.

15. Et ideo cum Leander de præceptis Ecclesiæ tract. 2. disp. 1. q. 56. docuerit nostram sententiam, nempe posse aliquem satisfacere præcepto, audiendo eodem tempore duas partes Missæ, tamen postea *quæst. 57.* non est ausus dicere, immò negauit apertissime in responsione prima, non adimplere præceptum, qui sex partes Missarum audiret, vt male inferebat Caramuel vbi supra.

16. Et licet postea Leander in respons. 2. videatur id concedere; tamen in fine sic subdit, Nec existimes, ô Theologe, hanc nostram sententiam esse nimis laxam, aut contra bonos mores; quia cum omnino, moraliter loquendo, nõ sit practicabilis, nec laxa alicui, nec contra bonos mores videri potest, est igitur speculatiuè, & metaphysicè ex principiis intrinsecis probabilis; practicè verò, moraliter loquendo, minimè, quia illud, quod speculando asserimus, nequit ad praxim moraliter reduci. Vnde ad praxim nec profest nec obest hæc sententia, licet profest ad cognoscendam speculatiuam veritatem. Hæc ille.

17. Ad illam verò illationem, quam supra infert Caramuel in Corollario secundo, & tercio, res-

ponder Leander loco citato *quæst. 57.* falsum esse quod quis adimpleret præceptum recitandi horas, quousque nil audiret à tribus locis tres lectiones, & minus qui à nouem locis nouem lectiones simul audiret, vno Capitulum, ab alio Orationes, &c. quia vt quis diuino officio satisfaciat, vltra attentionem ad Deum, debet necessario audire distinctè verba recitantium cum illo, aut legentium, quod nullo modo potest præstare audiendo nouem focios, lectiones nouem diuersis recitantes, vt constat. Ita Leander.

18. Relinquendo itaque illationes Caramuelis deductas ex nostra opinione de auditione duarum partium Missæ, illam denud auctoritate stabilire conabor, & præter Leandrum, Azorium, Balthazarem, Castellum, Gelsaldum, Bonacinam, Fanlum, Maffium, Baumium, Hurtadium, & alios à me alibi ad ductos, nouissima hæc sententiam, me etiam citato docet Remigius ex Clericis Minoribus in præfatione *Confessionum tract. 21. §. 1. num. 4.* vbi sic ait: [Ceterum non pœde vno oyr tres Missas in vno misso tempore, & satisfacere el præcepto de la Iglesia, con el voto, y penitencia de oyr Missa; no ay razon para decir que no satisfice al precepto de la Iglesia el que en vna vn mismo tiempo oyr la media Missa de vno, y otra media de otro Sacerdote?] Quia sicut si habere coram ad totum, ita & pars ad partem.

19. Hanc etiam sententiam me citato tenet Peter Hieronymus Garzias in *Theolog. moral. tract. 2. disp. 4. num. 7.* sic asserens: [Pero no obstante lo dicho, algunos tienen por pionable la contraria, de que se cumpla con el precepto oyendo la dos metades iuntamente; lo vno, porque la Iglesia no manda que se oya la Missa de vn Sacerdote, sino que absolutamente se oya vna Missa; este taloye dos medias, que hazen moralmente vna Missa luego cumple con el precepto. Confirmafe porque si yo quisiera tuuicfe obligacion de oyr dos Missas, podria iuuicfe mente oyr à entrambas, y cumplir con mi obligacion, luego tambien puedo cumplir con el precepto oyendo dos metades de vna. Por todo lo qual se oye, que esta opinionione tiene prouabilidad, y que en caso de que vno tenga mucha puefca, se puede aprouar de la tuta consciencia, pues tiene por si tantos Doctores, y razones de congruentia.] Ita ille.

Vide etiam me citato, Rocaful, in *praxi Theolog. moral. tom. 2. lib. 2. de præcept. Eccles. cap. 2. dub. 1. num. 24.*

Et hanc sententiam, me citato, non putat improbabilem Teullench in *Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 5. num. 9.* & me citato, probabilem vocat Hermannus Bufenbaum in *medulla Theologia moralis lib. 1. tract. 3. cap. 1. dub. 3. num. 5.*

20. Obseruandum est tamen, quòd licet omnia à me superius dicta de satisfactione præcepti audiendo duas partes Missæ simul à duobus Sacerdotibus non careant probabilitate; tamen existimo contrariam sententiam esse probabiliorẽ, & consuetudam? quam nouissime præter alios docet ex Villalobos, Ioannes de Soria in *Epilogo summariarum part. 2. tract. 1. sect. 5. disput. 2. de præcept. Eccles. tit. de præcepto audiendi missam.*

AN TO
Opera
Tom. I
E III

Sup. hic sex partibus supra in §. Nõ est animus huius Ref. & in Ref. præterita §. 1. ad mediũ, vers. poterit simul, & in §. 2. post medium, vers. Colligo.

Quoad hoc lege doctrinam §. Sed

TRACTA